

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstne vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno priložo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Naš položaj, učiteljstvo in nova stranka. — Pojasnilo. — Politični pregled. — Štajersko: „Čista slovenska stranka“. Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Raznoterosti. — Ženski vestnik. — Gospodarstvo. — Prosveta.

Podlistek: Peter, beži...!

Naš položaj, učiteljstvo in nova stranka.

(Iz kroga slovenskih učiteljev.)

(Dalje.)

Komaj v najnovejši dobi, leta 1848. je zasijala luč svobode, od tedaj je začel naš narod tako napredovati, kakor bi hotel hipoma nadomestiti zamujeno. Vendar o popolni svobodi tudi danes ne moremo govoriti. Še vedno se nam godijo vnebovpijoče krivice; žal, naš narod se teh ne zaveda; še vedno se pretaka po njegovih žilah strah, udanost in pokorščina do svojih tlačiteljev. Čudno je tudi to, da ceni jezik svojih tiranov mnogokrat višje od svojega. Mnogo naših ljudi si šteje v veliko čast, da zna govoriti nemški ali laški — in stem kaže, da je do skrajnosti nezaveden, da je brez narodnega ponosa in da se ne zaveda svojih pravic. Narodno zaveden in zagrižen Lah ima za naše ljudi samo ironičen zasmeh — in mu reče večkrat kar v obraz: porco schiavo (prasji suženj)! Njegov robat, sirov in do skrajnosti hudoben sosed Nemec nas pa pita: Windischer Hund (slovenski pes)! Ne čudimo se toliko priprostemu kmetu, da on tako čisla tuj jezik, ker še ne ve, da je sin stomiljonskega slovanskega naroda, čuditi se pa moramo našemu izobraženstvu obojega spola zlasti po mestih in trgih, da se

premnogokrat prav radi pogovarjajo v tujščini. Nemilo dirne človeka v srce zlasti v Ljubljani po gostilnah, prodajalnah in sprehodih, ko čuje naše ljudi govoriti nemščino — in mnogo teh se imenujejo naprednjaki, narodnozavedni ali liberalci!

Res je, kolikor jezikov znaš, toliko ljudi poznaš, kakor se glasi naš narodni rek, a s tujim jezikom se ti ni treba bahati, rabi ga le, kadar ga moraš rabiti! Posnemajmo v tem oziru naše zagrizene nasprotnike! Lah in Nemec govorita kaj nerada naš jezik, če ga tudi razumeta. Kakšni smo pa mi?

Skrajni čas je že, da se osvobodimo teh predsodkov, ako se ne spoštujemo sami, smo vedno podlaga tujčevi peti. Če hočemo priboriti svobodo svojemu narodu, moramo biti ponosni na svoj rod, jezik in običaje. Misliti moramo vedno, da nismo osamljeni, marveč da smo udje mogočnega slovanskega naroda, ki je najštevilnejši v Evropi. Posnemati moramo zlasti brate Čehe, ki so neizprosni boritelji za svoj narod, na katerega so ponosni, vsled česar živajo od nasprotnikov spoštovanje.

Naša sveta dolžnost je, da prebujamo narodno zavest med našim narodom. Najsvetejša dolžnost je vsakega učitelja, da že v nežnih, mladih srcih šolske mladine vzbuja narodni ponos in zavednost. Premnogo dobrega bi lahko naredila v tem oziru tudi naša duhovščina, a žalobog, ona nima zmisla niti volje za to. Obmejna duhovščina tupatam je izjema, drugod se pa v tem oziru ne naredi ničesar. Naš klerikalizem imenuje narodnost poganstvo, zato modro molči o tem med ljudstvom. Po cerkvah se nikdar ne zine beseda o tem, kakor bi bilo to pregrešno

delo. Ako ima duhovščina skrbeti za dušni in telesni blagor človeštva, kakor vedno povdarja, spada gotovo med telesne blagre tudi narodna zavednost.

Ni zadosti, da se samo po časopisih tuintam o tem kaj malega piše, treba je tudi v tem zmislu delati, živeti in ravnati. Od pamtiveka je imel klerikalizem najlepšo priložnost vzbujati med našim narodom narodno zavest in ponos, a naredil ni ničesar in tudi nikoli ne bo, ker živahnega narodnega gibanja se on ogiblje, boji in sovraži, kajti to navadno ne nese nič, marveč prav rado škoduje.

V „Rimskem katoliku“ je dr. Mahnič javno pribil, da je narodnost poganstvo, zato je postal od strani vlade in Rima velezaslužen mož, ker je zatrosil narodno mlačnost, prepir in sovraštvo, postal je škof. Ako pa hoče biti naš narod svoboden, srečen in stopati k boljši bodočnosti, je treba iti z radikalno silo na delo prebujenja narodnega ponosa in zavednosti. Vsa javna društva morajo delovati v tem zmislu, posebno se pa mora imeti vedno in povsod pred očmi „svoji k svojim.“ Ko podpiramo tujca v trgovini ali kjsribodi, gojimo gada na svojih prsih. Ko bi se ravnal naš narod po tem geslu, bilo bi kmalu bolje; bežali bi naši zagrizeni sovražniki od nas, ker zanje bi ne bilo pri nas prostora! Koliko tujih trgovcev mrgoli dan za dnevom po naši domovini, naši nezavedni trgovci kupujejo od njih, domačina pa ne podpirajo. Naši denarni zavodi imajo toliko denarja, da ne vedo kam ž njim, ne pride jim pa na um odpreti nove tovarne ali druga domača podjetja, s katerimi bi izpodrinili tujce. Nezavednost in nazadnjaštvo je torej na vsej črti v veliki meri.

Peter, beži...!

Črtica. Spisal Mefisto.

Sedel je sredi zelene trate. S hrptom se je naslanjal na bleščečo-belo brezo, ki je neslišno in nerazumljivo šepetala in zdajpazdaj stresla svoje lističe, kot strese dete kodrasto, plavalaslo glavico. Zadaž za njim je stal smrekov gozd, tako teman in mračan, da si ne bi drznil pogledati med njegovo gosto, zverženo vejevje v strahu, da se pokaže kaj pošastnega, groznega. Vedel je, da bi mu zastalo srce in da se ne bi mogel zgeniti, ko bi kaj uzrl.

Zvonjenje kravjih zvoncev je odmevalo tako čudno in tajinstveno iz temne goščave, kot bi prihajal odgovor iz brezdanje in brezkončne votline.

Solnce je polagoma plavalo navzdol nad mračnim smrečjem. Zdelo se je, kot bi se obotavljalo in se upiralo neznanim silam, ki je vlečejo notri v temo. Njegovi žarki so se boječe usipali na travnik in so se trepetajoč oklepali bele breze. Tihota je vladala kroginkrog; le iz gozda sem je prihajalo pritajeno šuštenje, iz katerega se je tupatam slišalo kot pridružen krik, napol zamrlo tuljenje...

Peter se je močneje naslonil na deblo. V rokah je držal križ, ki ga je bil naredil za

igračo iz leskovih palic. Nož mu je bil padel na tla in se zakotalil navzdol po rebri.

Od gozda sem se je bližala tema, sence so rasle in objemale drevje in grmičevje in polegale po travniku. Tiho, po tihotapsko kakor pošasti so se plazile in zavijale vse v neprijeten, mokrotan hlad. Polovico travnika so že pokrile in pokopale kot v grob. Le breza se je še kopalala v solnčnih žarkih; njeno lubje se je svetilo, kot bi bilo iz srebra, in njeno listje se je trepetaje poslavljaljo od bežeče, pojemajoče svetlobe.

Tako se tihotapi smrt.

Petra je zazeblo, kot bi se ga bila oklenila mrzla, ledena roka. Privil se je k brezi, kot bi pri njej iskal zavetja, kot bi pričakoval, da ga bo ona ščitila s svojo belino in s svojimi ljubko šepetajočimi listi.

Solnce se je dotaknilo vršička najvišje smreke, potem pa je kot prestrašeno obstalo. Hipoma je zakrvavelo; zakrvaveli so tudi oblaki na nebu in vsa narava je bila, kot bi bila obilita s krvjo...

Peter se je stresel, okoli srca mu je postalo tesno; mrzel vetrič mu je zapihal v obraz in mu donesel opojnih vonjav, da je pomislil: „Smrt se bliža... Kakor bi me polagali v grob...“

Zatisnil je oči, toda kmalu jih je zopet odprl in plašno se je ozrl naokrog.

Solnce se je bilo skrililo popolnoma, vse je bilo zastrto s sencami. Iz gozda sem so se čuli čedalje razločnejši glasovi, kakor bi lomastilo nekaj velikega, neokretnega po suhem dračju ter pri tem votlo rjavelo.

Stisnil je leseni križec v roki, a ta se mu je razdrobil in koščki so se strkljali doli za nožem. Tako hudo je bilo Petru, da bi se bil zajokal.

Iz goščave so gledale velike, žareče oči kot ognji; lomastilo je vedno hujše in šum je prihajal vedno bliže...

Naenkrat je zahreščalo tako močno, kot bi se bila prelomila stoletna hoja. In obenem je zatulilo, da se je Petru zazdelo, da mora skoprneti od strahu...

A v tem se je prebudil.

Mrzel pot mu je stal na čelu. Tresel se je in strah ga je bilo še zmerom. Potipal je strahoma okoli sebe in spoznal je, da leži v postelji.

In zopet je nekaj zaropotalo.

To niso bile več sanje, saj je dobro slišal, kako je zažvenketalo okno in razločil je natančno nizke, hrupne glasove pod oknom in prešeren ženski smeh.

Ne, to niso več sanje.

Zadaž v sobi je zašumelo, kot bi kdo odgrinjal odeje in se oblačil. Zarožljaj je ključ in z drsajočimi koraki je nekdo stopal proti vratom.

Lepa je narodna svoboda, a izvojevati si jo mora narod sam. Brez vztrajne, žilave in neumorne delavnosti ne bo šlo. Delati moramo vse drugače kakor sedaj — treba bo več delati kakor govoriti, bahati ali pritoževati se.

Povedali smo, da so izgubili naši predniki že zgodaj svojo svobodo. V času selitve narodov so pridržali v naše kraje kruti Obri, ki so naše prednike silno trli, ropali, pobijali in morili. V tej stiski so se obrnili takratni naši knezi za pomoč k frankovskemu cesarju Karolu Velikemu, ki je Obre sicer pregnal, a vzel je obenem našim prednikom vse ozemlje. Tako so oni izgubili svojo narodno svobodo ter prišli pod tujo oblast. Od takrat je vladal oholi Nemec samovoljno po naših pokrajinah. Nemci so bili in so še danes zagrizeni naši narodni sovražniki, bili so vedno huji od Lahov. Še celo našemu slovanskemu apostolu sv. Metodu niso prizanesli. Vrgli so ga v ječo, ker je oznanjal, učil in bral sv. mašo in verske resnice v staroslovenskem jeziku. Le prokletstvo papežev je izdalo, da so ga spustili, a ostali so mu sovražniki do smrti. Leta 1282. je prišla Vzhodna krajina kot začetnica Avstrije pod vladu Habsburžanov in s to tudi naše pokrajine, nekatere takrat, druge kasneje.

Da niso ravnali Nemci milo z našimi predniki, smo že povedali. Isti zagrizenci kakor so bili nekdanj, so še danes. Vsiljujejo nam svoj jezik kot edino zveličalni. Starejši ljudje po mestih in trgih se še dobro spominjajo, kako strogo in hudo so bili javno osramočeni in zaničevani učenci po takratnih šolah, ako so govorili svoj slovenski materni jezik.

Ali naj mi vse trpljenje in zaničevanje svojih prednikov kar pozabimo? Danes nas zaničujejo, ponižujejo in psujejo kot manj vreden, neizobražen narod; imenujejo nas barbare, a v resnici so oni sami barbari, ker nam ovirajo vedno in povsod narodni razvitek. Nočejo nam dati niti ene slovenske srednje šole in tudi visoke šole nam ne privoščijo, čeprav že leta in leta prosimo za oboje. Nekdanj so razvpili vsako naše narodno gibanje kot panslavistiško, vladi nevarno, zato je ta pridno konfiskovala naše časopise, ovirala zborovanja in veselice ter zapirala vsakega bolj glasnega narodnega buditelja.

Naša vlada je bila vedno in je še tudi sedaj nemška in kot taka nam nenaklonjena, sovražna in krivična. Temeljni zakoni avstrijske vstave se sicer lepo glasijo, pravijo, da imajo pravico do narodne enakopravnosti pri uradih in šolah vsi narodi, a to je bilo vedno in je še danes le na papirju, v resnici je pri nas do danes absolutistična vlada, le malo bolje kakor na Ruskem. Naša vlada daje prednost vedno in skoraj povsod le Nemcem, naše pa prezira,

„Odpri, hitro!“ je rentočil zunaj sirov moški glas.

Zdaj se je jel Peter polagoma zavedati. Domislil se je, kje leži in kako je prišel sèm med te ljudi, ki govore tako hrapavo in hrupno, ki prihajajo ob tako pozni uri domov.

Ljudje, ki so hvalili in proslavljali njegov talent, so ga odtrgali od domačih pašnikov in so ga poslali sem v to mračno stanovanje, med stene, ki po njih neprestano rosi mokrota. Mislili so, da so napravili bogve kako dobro delo, in ponašali so se, da so rešili tak izreden talent, da se ne izgubi med grmovjem in pri delu po njivah. Toda zmotili so se, ker so bili predobri in ker niso poznali življenja...

Vrata so se odprla in hrup se je polegla za trenutek. Pa zopet je pričel govoriti tisti sirovi, hripavi glas in trudil se je, da bi govoril kar le mogoče priliznjeno in ljubeznivo. Toda kljub temu je bil zoprn:

„Gospodični, kar naprej se potrudita! Le nič se ne bojta teme, ki je naša prijateljica!“

„Kako si poreden, Teodor!“ odzval se je ženski glas hihetaje. In Petru se je zazdelo, kot bi se hotel nekdo rešiti objema. Šumela je obleka in čulo se je nekoliko vznemirjeno dihanje.

„Potolaži se, srček!“...

Oseba, ki je bila prišla odpret, je prižgala svečo. Petero obrazov se je zasvetilo v medli

jih pošilja na tuje in kaznuje za vsako malenkost, medtem ko se ne zakrivi lasu najzagriznejšemu Nemcu. V novejši dobi zahtevajo Slovani odločno narodnih pravic, izgledni boritelji za to so zlasti Čehi; Nemci so temu gibanju nasproti ustvarili vsenemško idejo. Odločno in javno zahtevajo združitev Avstrije z Nemčijo. Med njimi je vseobče prirojena ta ideja med preprostim narodom, uradničtvom in tudi duhovščino, a vse to smatra naša vlada kakor italijanski iredentizem za nedolžno narodno gibanje. Za vse take izjave v javnosti in časopisih nima žal besede. Drugače je seveda z nami Slovani, ako kdo le kaj malega zakrivi v podobnem oziru, je takoj pod ključem.

Kateri narod v naši Avstriji je prestolu in dinastiji bolj udan od nas Slovencev? Kateri narod je za svojo udanost bolj prezrt, zaničevan in teptan kakor smo ravno mi? Iredentovski Lahi in Vsenemci, ki so vladi, dinastiji in prestolu do skrajnosti nasprotni, živijo vse pravice, spoštovanje — in vlada se jih boji, zato jim privoli in spregleda vse, nas pa zatira ter nam noče dati nobenih narodnih pravic, ker smo pohlevne, udane ovčice. Naša vlada pozna Slovence le za denar in krvni davek, za drugega pa prav nič! Ona vzreja sama s svojim neravnim postopanjem med avstrijskimi narodi nezadovoljnost, mrzenje, mori patriotični čut s krivičnim ravnanjem ter vodi državo v pogibelj. Ko se napravi kaka avstrijska slavnost, vpije naš narod: živijo! živijo Avstrija! in s tem poljubljuje bič, s katerim nas tepejo. Narod, ki je tako nezaveden, nazadnjaški in nerazsoden, tudi nič boljšega ne zasluži. V naši državi so postali vsled narodnostnih preprirov neznosni položaji. Naš parlament ne more naprej niti nazaj; vlada bi na videz rada vstregla vsem, v resnici streže pa le Nemcem. Avstrija je v zelo kritičnem položaju, kriva je tega naša vlada in nikdo drugi, in ako razpade, je edino le njena krivda. Kaj slabšega ne more priti, zato čakamo prav z mirno reservo končnega izida.

(Dalje prih.)

Pojasnilo.

Nekoliko razočaran sem čital članek „Zmerodajne strani“ v štev. 31. od 17. julija 1906 „Našega Lista“. Ne radi stvari same ali piscu dotičnih vrstic, nego edino le slovenski javnosti nekoliko pojasnila. Slovensko akad. društvo Ilirija je, kot je meni znano, vsem novodošlim članom že od nekdanj vedno priporočalo le češke visoke šole — nikdar pa ni hotela terorizirati, kar bi bilo pač smešno, ker od vsakega akademika se pričakuje toliko lastnega preudarka, da ve, kaj mu je storiti. In faktično so posečali slovenski visokošolci v Pragi češke visoke šole izzvemši

svetlobi iz črne okolice, kakor bi se prikazali duhovi. Majhna, zgrbljena ženska je držala v roki svečo; sivi, zmršeni lasje so blesteli izpod nočne rute in drobne, toda bistre oči so vprašujoč motrile došleca.

„Ah, Teodor, tako kasno prihajaš in tak hrup delaš!“ Govorila je tiho in plašno, kot bi se bala vznemiriti ali razžaliti sina, da ne bi začel vpiti in da ne bi vznemiril s tem vse hiše iz nočnega pokoja.

Vstopili so in sedli za mizo.

Dve mladi ženski sta bili zaviti v pisane šale, da sta se jima videla le nosa in dva para trudnih oči. Zraven njih sta sedela dva mlada moža, zavita v haveloka ter sta živahno besedičila in obsipala spremljevalki z ljubeznivostmi.

Teodor, večji izmed mož, se je okrenil k tovarišu, namežiknil mu prikrito in dejal:

„He, Plantar, pokaži, pokaži, kaj si prinesel! Kaj skrivaš?“

Plantar je odgrnil havelok in izvlekel veliko steklenico iz žepa. Ceremonijelno jo je postavil na mizo k sveči, da se je zaiskrilo vino v nji. Ženski sta se skrivoma spogledali in se nasmehnili...

Peter se je sklonil na postelji in naslonil glavo na komolec. Zaspano in preplašeno so gledale njegove oči te mlade ljudi, ki so se tako čudno vedli, in povpraševal se je, kaj to pomeni... Poznal je le Teodorja, domačega sina,

nekaj tehnikov in enega medicincea. In da gre tehnik ali medicincec na nemško visoko šolo, je popolnoma umljivo, ker človek, ki se je učil celo svoje življenje v nemškem jeziku, pozna samo nemška termina (Slovenci jih namreč še nimamo), si bo gotovo dobro premislil, predno bo šel nadaljevat študije v popolnoma tujem mu jeziku iz zgolj slovanske požrtvovalnosti. Pisec dotične notice gotovo ni bil nikdar tehnik, sicer bi moral vedeti, da ni potreba biti človeku ravno lenuh, če si ne upa takoj na češko tehniko, ker se boji, da izgubi s tem eden ali dva semestra. Žalibog, da na tehniki ni tako, kot je to na juridični ali filozofični fakulteti.

Omenjam nadalje še dejstvo, da prestopi navadno Slovenec, ko se priuči dobro češkemu jeziku, na češko visoko šolo, seveda pa to le, če je na češki visoki šoli dotična stroka boljša, ker npr. kemiku nikakor ne bo kazalo zapustiti nemško tehniko. Kar se pa tiče tega, da pomnožujemo število slušateljev na nemških visokih šolah, bi si upal pripomniti z ozirom na že zgoraj napisane vrste, da jaz za svojo osebo ne bom nikdar hodil v svojo škodo za druge po kostanj v žerjavico; lahko statistično dokazem, da delajo to največ Čehi sami, sosebno Moravani.

Mislím, da bi bilo za pisatelja dotične notice umestnejše, če bi opozoril ljubljansko javnost malo na naravnost izzivajoče razmere takozvane ljubljanske inteligence, mesto da bi napadal pražke visokošolce, ki so za slovensko stvar naredili mogoče več, kot pa vsi oni ljubljanski krogi. Pregledoval sem letošnje poročilo o mestnih ljudskih šolah v Ljubljani in konstatirati moram žalostno dejstvo, da je med 3056 šolskimi otroci ljublj. slov. ljudskih šol celih 15 (petnajst) Nemcev in med 688 onih nemških šol 238 slovenskih otrok, torej več kot tretjina. Slovenska javnost naj razsodi, kdo so izdajalci slovenske stvari, alionih 7—10 akademikov, ki imajo tehtne vzroke, da posečajo v Pragi, češki prestolici nemške šole, ali pa stariši onih 238 otrok, ki obiskujejo v slovenski prestolici takozvano „Städtische deutsche...“ in puščajo, da se otrokom vceplja kal germanizma. Žal, da nimam pri roki poročil o šulferajnski šoli v poslopju c. kr. višje realke in o Hutovem zavodu, sicer bi lahko navedel še nekaj zanimivih dat. Mislijo li dotični ljubljanski krogi, da so slovenske ljudske šole manj vredne, da pomnožujejo število ljubljanskih nemških šol, ki bi se izvestno glede števila bolj omejile, vsled brezvestnega ravnanja pa se čim dalje bolj širijo in z dnem za dnem bolje uspevajo.

in še ta je bil tako izpremenjen v obraz, da ga ne bi bil izpoznal, ko ga ne bi bil slišal imenovati...

Kaj hočejo tako pozno po noči, kaj si namežikujejo in si stiskajo roke? Kaj pomenijo te nerazumljive neznane besede?

Ničesar ni razumel, ali vendar so se mu zdeli tako zoprni ti obrazi, te ženski z bledimi lici in s počrnjenimi obrvmi; to sladko govorjenje ga je vznemirjalo in razburjalo, kakor bi bil zašel v temen gozd med neznane, tuje ljudi...

Zažvenketali so kozarci. Njih tenki, čisti žvenket se je pomešal med hlastne, burne glasove, kakor bi se zajokal otrok med divjanjem razjarjenega neba.

Lica so žarela in v očeh je rasel plamen, pohlepno, živalsko. Teodor je objel z eno roko svojo sosedo, drugo roko pa ji je položil na koleno. Njegov glas je postajal tišji in tišji in se izpremenil nazadnje v pritajeno šepetanje.

„Erna, ti ne veš...“

Peter je razumel samo ime, vse drugo se je izgubilo v lahnem šepetu. Erna je vzdrtela, šal ji je zdrknil na ramo in njeni lasje so se približali Teodorjevi glavi.

„Kako si bila danes krasna, Poldi, ko si stala kot paže ob kraljevem prestolu. Takega pažeta bi jaz rad gledal, o vsako noč! Tako-le bi ga vzel na svoji kolena...“

In posledice tega za vse Slovence skrajno ponižujočega dejstva govore jasno in glasno po vseh ljubljanskih ulicah. Po ulicah se govori več nemško, kot slovensko, prodajalne so večinoma v nemških rokah (Mestni trg — najlepši vzgled) in vsi napisi so nemško-slovenski, in to samo, ker imajo Slovenci tako malo narodnega ponosa, ki se pa pokaže navadno samo na narodnih veseljih, kjer pa seveda tudi ni izključena nemška govorica in se tudi najbolj „obrajta“, sosebno pa, če se jo lahko še s šampanjcem zaliva. Ali ni to sramotno, če se sliši na javnem sprehajališču pod Tivolijem od ljubljanskih gospa stavke, kot: „Veja, gospa, hab deutsche Schulen besucht, aber mein Mann, ta zna...“; in se čuje naše dične gospice, ki sodelujejo včasih na narodnih slavnostih, govoriti večinoma nemško in koketirati z nezrelimi strašili ljubljanske Karnijolije.

O priliki, ko sem se pripeljal iz Prage v Ljubljano, sem se sramoval Ljubljančanov, ko sem razkazoval dvema hrvatskima akademikoma mesto in sta me začudeno spraševala, kako da je v Ljubljani največ nemških napisov in se govori večinoma nemško. To se pač mora enkrat za vselej naši javnosti jasno povedati in pribiti, da ni izdajalec narodne stvari oni, ki poseča zgolj iz praktičnih ozirov nemške visoke šole v slovenskem mestu, ampak da je izdajalec narodne stvari vsak Slovenec, ki govori v slovenski prestolici brez vzroka v blaženi nemščini in poseča slovenska deca nemške šole.

Eden izdajalcev narodne stvari.

Politični pregled.

Slovenci in volilna reforma.

Ogorčenje slovenskih liberalnih, da smo Slovenci pri volilni reformi premalo dobili, je prišlo prepozno. Na mesece so molčali tedaj, ko so kovali ministri vladni načrt. Zinili niso besede, bilo jih ni niti na Dunaju. In kar so zamudili po lastni krivdi svoje malomarnosti in brezbriznosti, to hočejo popraviti zdaj s krikom o krivicah, ki so se nam zgodile. Zdaj, ko je prepozno. Res je, da ni volilna reforma ideal splošne in enake volilne pravice; res je, da smo Slovenci v obmejnih krajih prikrajšani za dva mandata, ki jih ima Kranjska zato preveč; res je, da smo morali odstopiti kočevski mandat — ali prav tako moramo uvideti, da spričo razmerja glasov v zbornici, ki je mogoče po starem volilnem redu, nobena druga volilna reforma ni mogoča. Kakor je prav in naravno, da pretirava vsaka stranka svoje zahteve, kakor so zahtevali i Slovenci kar jim gre — tako je bil tudi kompromis o pravem trenutku pogoj reforme, po

Poldi je sedla Plantarju na koleno in mu ovila roko okoli vratu. Široki rokav je zdrsnil nazaj, da je zablestela bela roka skozi temo.

Skril bi se pod odejo — si je mislil Peter — da ne bi ničesar več videl! Kako čudno, ostudno je vse to... Te roke so kakor strupene kače, opolzle, potuhnjene... Morda pa še vedno spim — morda so tudi to le grozne sanje...

Pomel si je oči, da bi se predramil, toda slika ni izginila. Na njegova ušesa so še vedno bile čudne, nerazumljive besede, pridružen hohot. Videl je še vedno tiste roke — kot kače — tiste oči, žareče kot ogenj — tiste objeme — poljube. Gabilo se mu je in zaželel je, da bi bil daleč odtod, četudi v onem črnem gozdu. Rad bi bil sedaj na cesti v najhujši nevihti, ko bi se odpiralo nebo in bi ognjene strele cepile drevesa... Neznani strah ga je obšel...

Ozrl se je po gospodinji.

Sedela je na drugi prazni postelji, kimala z glavo in v roki je držala prazen kozarec. Smehljala se je topo in zadovoljno, kakor bi ji ugajalo to početje.

Peter se je razjezil. — Tudi vi, tudi vi, tako stara ženska, in ne vzamete v roke biča in ne pokažete vrat tem ljudem! —

Temno, komaj čutno se je porajalo v njegovem srcu čuvstvo, da je vse to, kar se tukaj

kateri postanemo Slovenci šele narod, kajti do sedaj nismo imeli nobenih narodnih zastopnikov v parlamentu, ampak le nekaj privilegiranih mož. Z volilno reformo postane tudi slovensko ljudstvo suvereno, t. j. uveljavljen je princip, da je izvor vseh pravic narod. Kolikor smo prikrajšani — izmed vseh Slovanov v Avstriji dobimo mi po tej reformi največ! — vse to nam bo mnogo lažje izvojevati poslej, kakor je bilo pa zdaj. Gotovo pa je, da stopi z novim volilnim redom tudi vprašanje narodne samostojnosti (avtonomije) aktualno. In slednjič Slovenci tudi tega ne smemo prezreti!

Volilna reforma.

Odsek za volilno reformo je zdaj na počitnicah. Doseženi so kompromisi med narodi. Da so ostali pri tem marsikateri želje neizpolnjene, je umljivo, ali vendar se ne da tajiti, da imajo vsi narodi tudi od reforme v sedanji obliki veliko korist. Storjen je mogočen korak naprej, in ne bo se več mogoče uspešno ustavljati zahtevi po končni enakosti in splošnosti volilne pravice. V novem parlamentu ne bodo sedeli več leni grofje, baroni in veleposestniki, katerih je danes nič manj kot 85, ampak samo možje, ki jih je izvolilo ljudstvo; ne več, da se love za prazen nič, ampak da delajo v korist vsega ljudstva, vseh narodov. V zbornici po novem volilnem redu naravno ne bo več oseb, ki bi tako trdovratno kljubovale dovolitvi vseh državljanskih pravic, kakor jih je danes obilo. Z novim parlamentom bo mogoče govoriti dalje.

Razpust dume.

Zgodilo se je nekaj nepričakovanega. Dasi so že več dni krožile v navadno dobro poučenih krogih vesti o razpustitvi dume, vendar ni nihče temu veroval. Tembolj je torej prešenetil carjev manifest z dne 20. t. m. ki ukazuje razpust dume in sklicuje zasedanje nove zbornice za marec 1907. Nagibi, ki so povzročili ta korak, so bili pač različni. Na eni strani so na dvoru še vedno taki krogi, ki se kar ne morejo privaditi misli, da bi se nehal na Ruskem absolutizem in imelo pravico vlade ljudstvo; na drugi strani so se zbrali tudi zmernejši krogi okrog carja neustrašnega delovanja dume, ki je sklepalo tako, kakor zahteva ljudstvo in ne kaki carski krogi.

Razpust dume gotovo ne more napraviti dobrega utisa. Kajti ta korak priča, da je prišla na vrh zopet starokopitna struja, ki pozna samo vojake in nasilstva. Že vre na tihem po celi deželi in ne more biti več dvoma, da se bližajo dogodki tistemu koncu, s katerim se prično in nehajo veliki zgodovinski dogodki: revoluciji.

dogaja, nedostojno, ničvredno in umazano, da zaslužijo ti ljudje, da bi jih pri tej priči zadela huda in pravična kazen. Vedel pa ni, zakaj.

„Zbeži, reši se!“ mu je govoril glas globoko v notranjosti. „Izkoplji se iz blata, dokler je še čas!“

Posegel je po obleki, ki je visela zraven postelje...

„Ali ga hočemo še? Kaj praviš, Plantar?“

Teodor je izpregovoril glasno, da se je Peter stresel in izpustil obleko, ki je padla na tla.

Erna je začula šum in se je obrnila. Uprla je vanj svoje črno obrobljene, plamteče oči in mu prijazno zaklicala:

„Fant, kaj pa ti delaš?“

Izpreletelo ga je po vsem životu, da je omahnil na vzglavje, in bilo mu je, kot bi ga bile pogledale tiste grozne oči iz gozda.

Erna pa je vstala in stopila k njegovi postelji. Sedla je na rob in objela Petra, čeravno se je boječe odmikal k steni. In pritiskala mu je poljub na lice.

„Ah, ti nedolžnost, kaj se me bojiš?“

Družba okoli mize se je zakrohotala tako odurno, da so Petru stopile solze v oči. Začutil je nekaj doslej neznanega, ko ga je objela bela roka, zdelo se mu je sladko in prijetno, ali hkratu se je v njem pojavil odpor kot pred

Štajersko.

„Čista slovenska stranka“.

Ljubljanski „Slov. Narod“ je imel minulo soboto na svojem uvodnem mestu dolg članek, ki se peča z vprašanjem Čiste Slov. Stranke na Štajerskem. Pisatelj je uporabil to priliko, da se peča z glasovi raznih listov o tem vprašanju. Pride do sklepa, da so ti „skrajno neugodni“.

Naj govorimo o tem danes samo toliko, kolikor se nanašajo njegova izvajanja na „Naš List“.

Nobenega dvoma ni več, da so razmere po vseh slovenskih kronovinah danes take, da rode sameobsebi odpor. Velika stagnacija v celem sedanjem našem političnem življenju je samo tiho znamenje obrata.

Naravno, da se porode ob takem času in priliki razna mnenja in misli, ki so si navadno nasprotujoča; druga pobija drugo. Pokaže se splošna razkosanost. Temu se ni mogoče ogniti. Kar pa je slabo, se ubije samo. Ostane samo to, kar ima v sebi dovolj življenjske sile. Prezreti pa tudi ne smemo, da se lahko zgodi, da ubije pri tem slaba stvar dobro: znamenje, da niso še razmere godne za ono boljše.

Iz tega vidika opazuj vsako gibanje, je gotovo neumestno, in tembolj za tistega, ki zasleduje pisanje Našega Lista, očitati mu nadstrankarstvo. Naš List ni pisan vsled tega, da florira v blaženi zadovoljnosti „nad strankami“. Njegov namen je bistrirati položaj in skušati s tem pripraviti pot k novi stranki, ki ni doma samo v eni pokrajini, ampak ima pristaše povsodi, kjer biva Slovenec. Torej je njegovo mesto med in ne nad strankami. In če je bilo dano v njem mesto besedam, ki so sprejele oni poziv k pristopu „S. Č. S.“ z velikim nezaupanjem, se ni moglo zgoditi vsled tega, ker naj je program N. Lista samo „odstraniti nekatere osebe in stopiti sam na njegovo mesto“ — taka trditev kaže, da je dotičnik popolnoma tuj delovanju in smerem Našega Lista — ampak le vsled tega, ker vse pisanje o „S. Č. S.“ ni moglo vzbuditi kaj drugega.

Vsak človek, ki hoče mirno prevdariti razvoj in potrebno izpremembo, se je moral začuditi, da pozivlje oni dopisnik takoj k pristopu novo snujajoče se stranke, o kateri je bilo znano samo ime — S. Č. S.! Kdo je kdaj zahteval oktroiranje programa — saj nismo slovenski prvaki. Ali je mogel tak način delovanja za novo stranko vzbuditi kaj drugega, da se rahlo izrazimo, kakor čut nezmožnosti snovalca?

Nobene stranke ni mogoče osnovati preko noči. Treba je ogromnega dela; namreč za stranko, ki noče biti samo enfant terrible, ampak

nečem ogabnim — umazaniam. Videl je Erno kot skozi prozoren pajčolan, čutil je mehko okrogline njenih prsi in zdaj ga je nekaj vleklo k nji, zdaj ga odbijalo... Kaj je bilo?... Ni si mogel razložiti tega, toda v njegovem štirinajstletnem srcu je vstajala temna, črna slutnja, ob kateri je zardel in ki se je je prestrašil...

Teodor je skočil razburjen pokoncu, da je prevrnil stol, ki je votlo udaril na tla. Jezno, sirovč je zavpil:

„Pusti fanta pri miru!“

Zagrabil je Erno čez pas in jo potegnil s seboj k mizi. Poldi se je smejala v pest, Plantar pa ji je gladil lase in jo nervozno objemal čez prsi.

Teodorju se je zahotelo še vina.

„Peter, Peterček, vstani in pojdi iskat vina!“

Aha, zdaj lahko pobegnem, zdaj lahko odidem in ne vrnem se več — je računal Peter; strah ga je bilo te družbe in vznemirjen je bil, da ni vedel, kaj počenja. — Rešim se ven na cesto, na prost zrak; tako zatohlo in tesno je tukaj — ne — ne morem več vzdržati. —

Sram ga je bilo, ko se je oblačil, da se je skrivil v zadnji kotiček, kamor so dosegli le redki svečini žarki.

Vzel je denar, potisnil klobuk globoko na ušesa in odprl vrata.

reflektira na resno delovanje. Snovanje programa, iskanje prvih delavcev in zaveznikov, posvetovanje glede organizacije itd., vse to zahteva poleg drugega tudi še gotov čas. Ne povemo nič novega, če povdarjamo, da se dela za tako novo stranko že nad eno leto neprenehoma, in vendar ni doseženo dosti več, nego osnutki programa, ki je sicer že precej izdelan, vendar ne še popolnoma. Upati pa je, da delo zdaj, ko so prebite prve bolečine, hitro napreduje in da bo mogoče tudi ta program čimprej objaviti.

Kajpada, tak program nima izprva drugega pomena, nego razvijanje misli, na kak način bi se dala zasnovati nova stranka. Časa in prilike je potem dovolj, zediniti se končno na programu in mu s podpisi dati pravomočnost. Pripomniti pa moramo že danes, da program, ki se peča samo s pobijanjem nasprotnih strank in mu ni prvi namen podati to, kar potrebuje ljudstvo, nima za nas nobenega pomena.

Misliti na program šele tedaj, ko se stranka osnuje, je popolnoma krivo mnenje pisatelja člankov o S. Č. S. v Sl. N. Vsakdo mora vendar naprej vedeti, zakaj se gre in kakšen namen ima stranka, pri kateri naj se angažira. Poznati je treba tistega, ki vabi na ustanovitev, po vsem političnem mišljenju — tega pa omenjeni pisatelj po svojih sedanjih objavah ne more od nikogar zahtevati. Verujemo pač lahko v njegovo dobro voljo, ali v politiki ne velja pregovor: si desint vires, tamén est laudanda voluntas (če ni zmožnosti, vendar je hvalevredna volja). Tu je treba pokazati, kaj kdo zna; potem šele lahko zahteva, da se ga resno vpoštevata.

Očitati Našemu Listu, da hoče capljati za ljubljanskim „Slovencom“, je zelo po ceni. Mnogo teže je seveda, tako očitati utemeljiti. Ako je tega oni gospod zmožen, ve več, kakor mi sami. Ni se nam treba vsled takih besed vznemirjati. V političnem življenju se privadi človek marsičemur. In čim bolj neresnična trditev njegovih nasprotnikov, tem večje pomilovanje ima za nje. Z nekako takimi čuti prehajamo preko teh besed do konca.

Odgovor na vprašanje iz Celja. Slovenski Narod je priobčil sledeče: Na izrecno željo enega izmed odličnejših naših somišljenikov v Celju priobčujemo tole notico, poslano nam iz Celja, naglašamo pa, da prepuščamo vso odgovornost zanjo dotičnemu našemu zaupniku. Pred par meseci se je kamniški „Naš List“ lotil kritike tukajšnjih denarnih zavodov, in sicer s tako hvalevredno odkritostjo, da smo nadaljevanja kaj željno pričakovali. Toda meseci so že minuli, a obljubljenega nadaljevanja le ni! A zakaj ga ni? — Kmalu po onem kritikujočem članku „odrajžalo“ je par tukajšnjih gospodov v Kamnik. V kak namen? To bodo gospodje pri „Našem Listu“ že vedeli! Vsekako je čudno, da od tistih

V vratih se je še enkrat ozrl.

Gospodinja je sedela na postelji in se topo, zadovoljno smejala. Erna je sedela Teodorju na kolenih. Obraz ji je žarel in Teodor jo je stiskal k sebi. Plantar se je igral s Poldino bluzo. Cigaretni dim je zavijal vse v gost oblak. Vroč in soparen zrak je pihal od znotraj ven.

Pa zakaj naj bi zbežal? — je premišljal Peter, ko je zaprl duri za seboj. — Saj je bilo tako lepo, ko se je Erna naslonila k meni, tako prijetno toplo in sladko... Kako mehko je bilo; kot žamet. —

Zakaj bi zbežal? — je premišljal, ko je stopal po zapuščeni ulici. — Te svetilke brle kot sveče ob mrtvaškem odru... Strah me je tu zunaj, tam notri pa je toplo in prijetno! —

Čutil je, da se ne more več rešiti, ko je izpregledal, vedel je, da mu je izginila vsa lastna moč, da je zastoj vsak odpor. Ta bela kača ga je začarala s svojimi gorečimi očmi.

Nič več ni premišljal. Udal se je nekemu neizvestnemu, nerazumljivemu čustvu.

Kaj je bilo to, ni vedel. Čutil je le po vsem telesu nekaj novega, tujega...

Kupil je vina in se povrnil med tobakov dim in v soparni zrak...

dob „Naš List“ kar nič dalje ne piše o celjski posojilnici in dr. „Naš List“ vedno govori o jasnosti; ergo: naj nam zadevo razjasni! Ali boče? — Glede na to naj zapišemo sledeče: Resnično smo iznenadeni, kako je mogoče vsaj namigavati, da smo se „udali“ v zadevi slovenskih zavodov na Štajerskem nekaterim gospodom iz Celja, ki so prišli — česar mi do danes nismo vedeli — po onem našem članku v Kamnik, kjer hoče slučaj, da se tiska poleg družega i Naš List. Neznani pisatelj nas ne baš rahlo sumniči, da smo v tej zadevi na vsak način podkupljeni, če ne z besedami, celo s čim drugim. Enkrat za vselej naj povemo, da se o nobeni stvari ne damo korumpirati, ne z grožnjami, ne z besedami, ne z obljubami. Da si vprašalec kaj takega sploh misliti more, mu ne zamerimo, ker je iz Celja, kjer je marsikaj mogoče. Zakaj pa nam ni poslal oni dopisnik nobenih nadaljnjih poročil o teh zavodih, nam je prav tako malo znano kakor Narodovemu somišljeniku. Morda ni hotel vsled tega, ker je zvedel, da so sumničili celjski žalostni prvaki nekatere uradnike teh zavodov, da so v zvezi z našim dopisom. Ako še povdarjamo, da nam je poslal ono kritiko povsem samostojen, od nikogar odvisen mož in ga pri tej priliki prosimo, naj nam zopet kaj poroča o tej stvari, nam ne preostaja več družega, da c. pisatelja docela prepričamo, da je njegova sumnja povsem neopravičena, kakor da naprosimo i njega, naj nam pošlje kak tak dopis, ki ga gotovo priobčimo.

K občinskim volitvam v Krškem. Čitati je bilo v nekem listu, da so izvoljeni v krški občinski odbor v prvem razredu sami liberalci. Trditev pa je popolnoma neutemeljena, ker večina izvoljencev ni ne liberalna ne naprednjaška, ampak so navadni omahljivci, brez lastnega in stalnega prepričanja. V prvem razredu so sami uradniki in učitelji poleg nekaterih častnih meščanov in četvorice virilistov. Združili so se torej uradniki in učitelji na svojem sestanku tako, da volijo 4 uradnike in 3 učitelje. Ali glej čudo! Močnejše nego lastno prepričanje in skupni dogovor je bil migljaj od zgorej in pritisk frakarije! Volilci razen pet častnih izjem se niso držali dogovora, ampak volili same nazadnjaške purgarje z malo izjemo trojice, uradnikov in učitelja. Da je strah gotovih krogov pred revizijo njih delovanja tak, sicer nismo mislili; prepričali pa smo se zdaj, ali vzlic temu si ne moremo kaj, da v prihodnjih volitvah zopet ne postanemo nadležni.

Slovenci propadli. Pri občinskih volitvah v Teharjih so propadli slovenski kandidatje v tretjem razredu. Slovenski kmetje so glasovali za nemške kandidate. Taka je štajerska politika. Na dan volitev so prišli v Teharje od blizu in daleč vsi znani nemški agitatorji. Slovenci pa še vedno spe v senci svojih voditeljev. Na strani slednjih leži seveda glavna krivda.

„Murski Sokol“ priredi 12. avg. t. l. veliko slavnost z javno telovadbo, petjem, tamburanjem, srečolovom i. t. d. — Vsi rodoljubni prijatelji sokolstva so dobrodošli. Nazdar!

Vročinska bolezen v Hrastniku je nekako dve leti neprestano razsajala. Zahtevala je precej žrtev. Še-le ko so postavili pet barak (last rdečega križa) je bilo mogoče omejiti vedno razširjajočo se bolezen. Število bolnikov se je skrčilo zdaj na enega, tako da že podirajo barake.

Izlet v Št. Ilj v Slovenskih Goricah priredi na nedeljo dne 5. avgusta celjski Sokol in bratska društva. Naj bi se pridružilo tem izletnikom i ostalo občinstvo.

Požar. Pogorelo je gospodarsko poslopje Premeka v Gotovljah pri Žaleu. Zahvaliti se je gasilcem, da so preprečili razširjenje ognja na celo vas.

Lipe, ki jih je dal nasaditi občinski zastop po sredini Cmureškega trga, so našim Nemcem pravi trn v peti. Kriče, češ da je značaj nemškega Cmureka v nevarnosti!

Ob roko je prišel posestnik Čresnik v Bukovcih pri Ptuj. Odrezali so mu jo, ker jo je zmečkal mlatilni stroj.

Neprevidnost pri petrolejki. V Gradcu je 19 let stara služkinja Marija Zangl prevrnila gorečo petrolejsko svetilko. Hipoma je bilo dekle v

plamenih. Njen gospodar trgovec Karol Herzog ji je priskočil na pomoč, a tudi on je bil kmalu ves v ognju in strahovito opečen. Služkinja in gospodar sta v bolnici vsled groznih opeklin umrla.

Koroško.

Otvoritev ljudske knjižnice v Št. Jakobu in Rožeku na Koroškem. Morituri vos salutant, tako se je glasilo doslej iz Koroške. V ta pozdrav ne verujemo več. Resurrecturi vos salutant, tako nas je pozdravil vrli gospod župnik Ražun v Št. Jakobu, ko je prihitelo 22. t. m. okoli 25 radikalnih dijakov iz Kranjske ustanovit dve ljudski knjižnici. In prepričani smo bili, da velja odslej le ta pozdrav še, ko smo slišali navdušene in narodno zavedne govore domačih duhovnikov, g. župana Kobentarja in predsednika obč. šol. sveta g. Majerja. — Mladeniško društvo v Št. Jakobu, kateremu načeluje delavni g. kaplan Lučovnik, je priredilo veselico, pri kateri so sodelovala narodna dekleta in tamburaški zbor v Št. Jakobu in pevski zbor iz Rožeka. Udeležba je bila velikanska, prišel je narod iz celega Roža in mnogo odličnih gostov, izmed katerih omenjamo v prvi vrsti rodoljubnega g. župnika Hüttnerja iz Rožeka, rojake iz Celovca in Beljaka. Po veselici je izročil v imenu beraškega kluba celovškega g. Jug 520 K v zlatu g. župniku Ražunu za narodno šolo, kateri denar je nabral beraški klub z malimi prispevki. Nato se je razvila živahna zabava, pri kateri smo čuli mnogo navdušenih napitnic, ki so nas prepričale, da slovenski narod na Koroškem ni mrtev, temveč da se probuja in zmaguje v boju za svoje pravice. Pri tej priliki pozivljemo vsakega zavednega Slovenca, da prispeva za narodno in gospodinjstvo šolo v Št. Jakobu v Rožu, katera se prične graditi prihodnjo pomlad in ki bo še bolj utrdila trdnjavo Št. Jakobsko, ob katero butajo valovi Germanstva z vso silo. Na pomoč toraj bratom, ki vstajajo! Još Koroška ni propala!

R.

Celovski beraški klub je lansko leto zanesel šentjakobski šoli svojih naberačenih 5000 beličev. Tekom jednega leta je naberačil desetkrat toliko, namreč 51.133 beličev, katerim je prištet zadnji prispevek graške podružnice: 2103 beliče, ki ga je predsednik prinesel iz Gradca in slovesno izročil kraljici Klari, najprirednejši naši nabiralki. Nabiranje se je za trenotek prenehalo. Minulo nedeljo popoldne so slovesno pripeljali svoj nabrani drobiž v Št. Jakob v Rožu, kjer se je vršil slovesni sprejem beraškega kluba. Zadnji kralj beraškega kluba je postal g. Ferjančič star. za dar 200 beličev, zadnja častna članica pa gospodična Micka Štrasolnik, ki je skupaj z gospo Covsničkovo daroval 100 beličev.

Primorsko.

Škandalozno sta se obnašala sežanski okr. glavar in koncepist, Slovenca Rebek in D. Treo. Ob otvoritvi nove železnice so se postavili ljudje s slovenskimi zastavami k progi in izobesili enake trobojnice ob kolodvoru. Ali glavar in koncepist sta odganjala ljudi s trobojnicami, in kolikor je bilo teh razobešenih, sta jih trgala doli. — Kaj zaslužijo taki ljudje! Kaj družega, kakor da se jih zapodi? Proč s takimi uradniki, pa naj bo Nemeec, Italjan ali Slovenec! Ko so videli Tomajci, za kaj se gre, so na poziv štirih zavednih ženâ vsi odšli domov s svojimi zastavami, tako da ni bilo tu nobenega pozdrava!

Nagovori, ki jih je imel goriški deželni glavar dr. Luigi de Pajer-Monriva o priliki otvoritve nove železnice, niso bili ne slovenski ne italjanski, ampak v jeziku, ki niti deželen ni, v — nemščini. Kaj je postala ta že internacionalna?

Zaradi nadpisov na novem kolodvoru v Gorici so poslali Italjani k ministrskemu predsedniku poslanca Lenassija. Ni še znano, kako se stvar končno obrne, ali povdarjali bi že zdaj radi sledeče: ne samo da je v Gorici ogromno

Slovenec, je-li namenjen kolodvor samo mestu ali tudi bližnji okolici? Torej ne more biti nobenega pomisleka, gre li na kolodvor tudi slovenski nadpis ali ne.

Utopljenec v Soči. Ves dan so iskali minuli torek v Soči blizu železniškega mostu v Gorici 22letnega utopljenca. Kopal se je malo nad takozvanim ljudskim kopališčem, kjer ga je prijel krč, da ga ni bilo mogoče več rešiti. Ves dan so ga iskali ljudje s čolni, na bregu pa je čakalo cele množice ljudi, kdaj potegnejo z drogovi utopljenca iz vode. Od enajstih zjutraj do šestih zvečer je bilo vse iskanje zaman.

Umrli je v Gorici upokojeni računski revident gozdarskega urada, g. Ivan Feigl. Ni dolgo tega, ko so mu pokopali soprogo.

Tatovi v Volarjih so se že večkrat pojavili. Vzeli so najrajši drva. Zadnjič pa ga je Gregorčičeva gospodinja še pravočasno prepadla.

8. september t. l. bo za Tolmin, kakor se nam javlja od tam, eden najlepših dni, ki jih je doživelo kako goriško mesto. Oglasilo se je že mnogo društev, da pridejo k tej veliki narodni slavnosti.

M. Mandić bivši veroučitelj in sedanji narodni zastopnik, govori v nedeljo na javnem shodu, ki ga priredi pol. društvo za Hrvate in Slovence v Istri v Brestu nad Buzetom o volilni reformi.

Kranjsko.

Kakšen je naš prestolonaslednik? Že mnogo se je pisalo o našem prestolonasledniku, še več govorilo. Kumoval je že neštetim klerikalnim društvom in protektor je mnogoterim več ali manj posvetnim bratovščinam. Izmed svobodeljubnih mu pač nihče ne more ugovarjati, pokazivati svoje obzorje na tak način, kajti vsak človek pokaže svoje duševne zmožnosti in vrline kakor pač sam hoče in zna. Ali kar poroča o prestolonasledniku zdaj „Slovenec“, presega vse meje. O priliki otvoritve nove železnice je vprašal prestolonaslednik, ki je bil „silno prijazen in ljubezniv“, kakor poroča imenovani list, župnika Koširja, če prihaja v njegovo župnijo kaj hujskače v. Ker je jasno kakor beli dan, koga je razumeti pod to besedo, se vprašamo opravičeno: s kako pravico imenuje naš bodoči vladar svobodoljubne kmete in druge ljudi, če slučajno niso klerikalci — hujskače? Takih izrazov se navadno niti v političnem življenju razgreti ljudje ne poslužujejo.

Duhovitost je dar, ki odlikuje le malo koga. Da se odlikuje tudi naš prestolonaslednik, kažejo notice, ki jih je zapisal onjem ljubljanski „Slovenec.“ Prestolonaslednik je n. pr. pohvalil zastavo katoliškega društva na Jesenicah, da je lepa. Ondotnega župnika je vprašal, če je župnija kaj težavna. Da si zna poiskati i primerno društvo, dokazuje dejstvo, da „je bil v zadnjem vozu, kakor nadškof goriški in ljubljanski.“

Liberalci v Ljubljani hočejo sklicati zdaj še tretji shod, ker upajo, da jim bo mogoče zborovati.

Škofovi zavodi v Št. Vidu pri Ljubljani veljajo 1,370.000 K. Ves ta denar je bil nabran vinar za vinarjem pri ubornem slovenskem ljudstvu na Kranjskem.

68. redni občni zbor trgovskega in podpornega društva v Ljubljani se je vršil minulo nedeljo ob desetih dopoldne v dvorani mestne hiše. Sklenilo se je povišati članarino od 24 na 36 K in izpremeniti pravila, o katerih se hoče razpravljati še na izvanrednem občnem zboru, ki se ima nalašč v ta namen sklicati. Društvo je imelo 662 članov in v bolniški blagajni 7432 K primanjkljaja.

Učitelju Al. Pinu, ki leži pokopan v Dolenjem Logateu, postavi učiteljsko društvo nagrobni spomenik.

Letina na Notranjskem, zlasti pa okrog logaškega okraja, kaže zelo lepo.

Na gimnaziji v Novem mestu je bilo minulo leto 223 učencev, ki so razen deseterice vsi Slovenci.

Prof. Wedan, ki je na tako drzen način zasramoval slovenski jezik, še do danes ni dal primernega zadoščenja.

Tujcev, največ Italjanov, je v Dolenjem in Gorenjem Logateu letos že toliko, da je nastopilo pomanjkanje stanovanj. Tudi živila so se izdatno podražila.

Na novi železnici se je vozilo prvi dan vse polno izletnikov, med katerimi smo opazili tudi precej slovenskih turistov.

Zupanom v Dolenji Vasi pri Ribnici je izvoljen zopet Ignacij Merhar.

Konj se je splasil nekemu 67letnemu možu iz Ilirske Bistrice. Voznik je padel pod kolesa, ki so mu zdrobila desnico.

Na 65 m visok stolp pri Št. Jakobski fari je ponesel 42letni tesar Sušnik prav na vrh križa štiri metre dolgo trobojnico. Gotovo precej nenavadno počaščenje 50letnice mašništva župnika Rozmana.

Raznoterosti.

V Avstriji pomnože število poslancev od 425 na 516. Navedemo naj še v primeru število poslancev v drugih državah:

Nemčija	397	pri 60 milj. preb.
Francija	584	39 „ „
Anglija	670	42 „ „
Italija	508	34 „ „
Španija	432	19 „ „
Združ. Države	386	76 „ „
Ogrska	453	19 „ „
Avstrija	516	26 „ „

Grob in rakev leta 814 umrlega cesarja Karla Velikega, ki leži pokopan v nemškem mestu Cahen, so odprli zdaj v tretje ob cesarjevi prisotnosti. Ker je truplo balzamirano, je ostalo neizpremenjeno do današnjega dne. Rakev so odprli vsled tega, da napravijo fotografične posnetke po bogatih vezeninah, ki so bile izdelane od Turkov. Grob, v katerem leži cesar, si je dal sezidati, ko je še živel, po lastnem načrtu.

Avstrijski slaščičarji prirede svojo šesto razstavo letos v Brnu od dne 27. do 29. avg.

Na ženitovanjskem potovanju sta padla v globok prepad švicarskih planin dva novo poročenca. Udrl se je mostič v istem hipu, ko sta šla čezenj oba mlada zakonca s svojim vódnikom. Trupla ubitih še niso dobili, ker je prepad zelo globok in nedostopen.

Samomor. Iz družega razreda vlaka, ki vozi iz Karlovca na Reko, je skočil naenkrat do sedaj še nepoznan duhovnik v divji prepad Josipdol. Nesrečnež je izročil svojemu sopotniku ves svoj denar, in preden se je ta zavedel, zakaj se gre, se je že trkljalo telo neznanega moža po skalah navzdol.

Tobak in otroci. Na Angleškem stopi kmalu v veljavo postava, ki strogo kaznuje kajenje otrok, ki še nimajo 16 let. Kaznovan je tudi vsakdo drug, ki jim izroči ali pa pripomore na kak drug način do tobaka. Kaznovani bodo tudi otroci, ki se jih sicer ni zalotilo pri kadenju, a so imeli pri sebi duhan.

Za frakelj žganja — štiri mesece. Nemške sodnije so sramota za civilizirano Evropo, kar se je že stokrat dokazalo. Kake razmere vladajo tam, kaže tudi sledeči slučaj: Neki krošnjar naroči za 14 v. žganja. Ko ga spiže, pravi, da mora nekam oditi in da plača žganje potem. Ali ni ga bilo nazaj. Črez nekaj dni gre zopet tam mimo, kar ga spozna gostilničar, in zahteva da plača naročeni frakelj. Krošnjar se nekaj časa brani, naposled vendar le odračuni teh 14 v. Sodišče pa ga obsodi zdaj na štiri mesece ječe in na izgubo državljanskih častij za dobo treh let. Celo v naši Avstriji bi vsako tako tožbo zavrnili. Sicer pa, kdo pa so nemški sodniki? Nekdanji „korpsštudenti“, ljudje, ki so noč in dan popivali, napravili z velikim naporom nekaj izpitov in so danes steber nemškega rajha.

Japonska mornarica. Japonci so zopet sklenili pomnožiti svoje bojno ladjevje z nekaj izvanredno velikih, s težkimi topovi oboroženih ladij.

Ženski vestnik.

Pouk o spolskem vprašanju. Zveza za materinsko varstvo se je obrnila do vseh nemških ministerstev za uk in bogočastje, naj bi uvedli na šolah pouk o spolskem življenju.

Voditeljica berolinskega ženstva. Na berolinskem vseučilišču je napravila doktorski izpit znana voditeljica ženskega gibanja v Berolinu, gospica Alice Salomon. Kot doktorski eksamen je obravnavala vprašanje o neenakomernem oškodovanju moške in ženske delavne moči.

Gospodarstvo.

Žetev na Ogrskem. Žito je na Ogrskem letos mnogo obetalo, v zadnjem tednu pa je obilo deževje in deloma tudi štrajkanje poljedelskih delavcev nekoliko pomanjšalo pričakovani uspeh žetve. Pšenica, rž, oves so na barvi mnogo zgubili. Jako lepo pa vspeva koruza vsled zadostne mokrote. Tudi krompirja je dosti, pričeli so že z izkopavanjem. Ogrsko poljedelsko ministerstvo je proračunilo, da bo vrgla žetev 46,580.000 meterskih stotov pšenice, 13,160.000 „ „ rži, 11,700.000 „ „ ovsa.

Prosveta.

Vzgoja strankinih somišljenikov. Socialno-demokratska stranka na Nemškem vstani šestmesečno šolo za svoje funkcionarje. Število slušateljev oz. slušateljic je odmerjeno med 20 in 30. Stroške trpi vse stranka, in sicer plača za vsakega iz svoje blagajne 150 K mesečno. Ti tečaji, v katerih se bo poučevalo narodno gospodarstvo, sociologijo, zgodovinski materializem (naziranje, da je ves razvoj odvisen od načina proizvodnje izdelkov), zgodovino socialno demokratične stranke, zgodovino drugih meščanskih strank, ustavodajstvo, strokovno združništvo, praktično socialno politiko, govornišstvo, pisateljstvo itd. so namenjeni v prvi vrsti urednikom strankinih glasil, strankinim tajnikom in agitatorjem. Pouk je razdeljen na 30 tedenskih ur. — Ako dela kaka stranka tako resno za svoje cilje, potem se ni čuditi, ako ima tako močno organizacijo, tako veliko moč in toliko uspehov, kakor nobena druga stranka več.

Listnica.

R—r, Trst: Lepa hvala. Porabimo. Se priporočamo i v nadalje! — Il. Bistrica: Ne jezite se! Pišite odslej na Gorico. Oni članek je bil neporaben. Zakaj, se prepričate kmalu. — Sodražica, Travnik, Begunje in večim iz Štajerske: Prosimo potrpljenja. Pišemo vsem. Vsa vprašanja je nasloviti do preklica na Gorico, ulica Treh kraljev 9. — Politika, Krško: Se prav toplo priporočamo.

Zidanje rakev

(grobnic) na novem centralnem pokopališču izvrši po najnižji ceni

stavitelj novega pokopališča

po oblastveno odobrenih določilih za zgradbo pokopališča.

Natančneje se poizve

12—5

v tehnični pisarni g. Ferd. Trumlerja mestnega stavitelja v Ljubljani, Pred Škofijo št. 3.

Izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

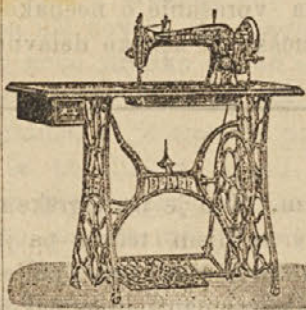
(Kranjsko).

Tri goldinarje velja poštni zabojček brutto 5 kilo (okoli 50 do 60 kosov) **toaletnega mila (odpadkov)** lepo sortiranega z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim breskvinim itd. duhom.

Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

PFAFF šivalni stroji

so najboljši
za družinsko uporabo.
Šivajo, krpajo in vežejo.
Neprekosljivi za obrtne namene,
šivajo naprej in nazaj.
! Kroglasto ležišče !
Glavni zastopnik
Fr. Tschinkel
Ljubljana • Kočevje
Mestni trg 9. v gradu.
52-5

Zakonito zavarovano.
Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

Edino pravi je

Thierryjev balzam

le z zeleno znamko z nuno.

Starosladen, neprekosljiv zoper motenja prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko. Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3:60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 28

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medic. drogerijah.

Odlikovana

v Parizu s častnim križcem, diplomom in zlato medaljo.

Patentirana

v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnih na Glincah pri Ljubljani.

Prva kranjska tvornica klavirjev v Ljubljani
Rimska cesta 2. Hilšerjeve ulice 5.

WARBINEK-OVI

12-6
Klavirji, harmoniji, tudi sameigralni, električni. Prodaja se tudi na obroke. Stare klavirje jemljem v zameno. Dajem tudi naposodo. Uglasevanja in poprave se izvršujejo točno in dobro. Solidne cene. Petletna garancija. Prepričajte se osebno.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštnih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Optični zavod J. Ph. Goldstein

Ljubljana, Pot trančo 1

Priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih očal, loyskih in potnih daljnogledov, kakor tudi vseh optičnih predmetov. • Zaloga fotografskih aparatov.

Vsa v to stroko spadajoča popravila točno in ceno. 6-2

Otvoritev odvetniške pisarne

Dr. FRAN NOVAK

odvetnik v Ljubljani

dovoljuje si priobčiti, da je otvoril svojo odvetniško pisarno

v Ljubljani, Dalmatinove ulice št. 15

(v bližini justične palače).

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja eksportna tvrdka!

H. Suttner, urar, Kranj

priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v veliki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštne prosto. 26-5

David Seravalli

Kiparstvo in tovarna za umeteljni kamen 12-2

v Ljubljani, Slomškove ulice 19

Vsa kamnoseška dela so izvršena iz umetelnega kamna.

Izdeluje cementne cevi, stopnice, podstavke, ograje, strešne plošče, različne cementne plošče za tlak, vodomete, žlebove in školjkaste izlive za vodovode, žlebove za krmo konjem in govedu, okraske, podobe, fasadne dele, plošče in tlak iz mavca za stene in stropne. Zaloga blaga iz kamenine in zaloga samotne opeke.

Zastopstvo za obočne stropne trame, patent „THRUL“.

Vse je narejeno solidno, strokovnjaški, po zmernih cenah in pod garancijo.

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA V LJUBLJANI

na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnatom zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojico, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

BIBE

Brezalkoholna pijača izvrstnega okusa iz sadnega soka.

Nareja jo **G. PICCOLI**, lekarnar v Ljubljani. 4

En del tega soka, pomešanega s petimi deli vode, da za mlade in stare, za zdrave in bolne prijetno, žejo gasečo, redilno in za prebavne organe zdravo pijačo.

1 steklenica 1 krono. Naročila se izvršujejo točno po povzetju.